

DOCTORATUL ȘI ORGANIZAREA ȘCOLILOR DOCTORALE

O diagnoză de stare și prospectări asupra unui viitor posibil

28 septembrie 2009 – Universitatea din București

RECOMANDĂRI ȘI SUGESTII REZULTATE DIN DEZBATERE

Redactat prof. dr. Ioan Pânzaru

Discuțiile care au avut loc în Aula Magna a Universității din București pe marginea Recomandărilor și a materialelor propuse de proiect au scos în evidență faptul că proiectul merge într-o direcție bună, că în ansamblu orientările și concepția Recomandărilor este acceptată de experții de față, dar că o serie de aspecte de detaliu nu sunt încă suficient elaborate. În esență, oportunitatea proiectului, caracterul crucial al școlilor doctorale ca mediu în care se formează cercetătorii și unde se desfășoară cercetare de excelență, speranțele care se pun în școlile doctorale ca mediu de organizare au fost subliniate de toți participanții. În detaliu, se pare că unele propuneri precum denumirea PhD nu sunt primite favorabil în toate domeniile și că se dorește o particularizare mai mare, o adaptare sau o recunoaștere a specificului unor domenii de studii doctorale.

În prima plenară, prof. dr. Ioan Pânzaru a reamintit că experiența țărilor anglo-saxone aduce în atenție colegiul ca mediu interdisciplinar și interfacultar de socializare, de viață comună, de discuții privind viziunea științifică de ansamblu și corelarea dintre domenii. Importat la origine din Franța, colegiul – care este un fel de cămin studentesc cu propriile tradiții și forme de organizare – a reușit mult mai bine în Anglia și Statele Unite, pe când în țările latine nu a rămas decât sub forma unor *cités*

UNIUNEA EUROPEANĂ

MINISTERUL MUNCII
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

FONDUL SOCIAL EUROPEAN
POS DRU
2007 - 2013

INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007 - 2013

MINISTERUL EDUCAȚIEI,
CERCETĂRII ȘI INOVĂRII
OIPOSDRU

UNITATEA EXECUTIVĂ PENTRU
FINANȚAREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI
SUPERIOR ȘI A CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE UNIVERSITARE

universitaires, mai mult un spațiu urban decât unul academic. Acest tip de socializare științifică ar putea fi recreat în școlile doctorale, dacă menținem o orientare interdisciplinară a acestora. Prin urmare, păstrarea anului de pregătire doctorală, cu invitați străini și conferințe pe diverse teme de studiu, este necesară. Deși în ședință s-au exprimat și opinii contrare, care vizau desființarea acestui an de pregătire și înlocuirea lui cu îndrumarea doctorală conducător-student, apare prevalentă menținerea lui, în forme variate, care să evite abordarea școlărească, să dea examenelor o formă mai suplă și mai orientată spre originalitate, dar care să promoveze ferm deschiderea interdisciplinară, mai fertilă în idei.

Prof. dr. Vasile Pârvulescu a subliniat că este necesară evaluarea conducătorilor științifici de doctorat. În absența acestei proceduri, asigurarea calității studiilor doctorale poate ridica semne de întrebare. În România a existat tentația interpretării calității de profesor îndrumător de doctorat ca o formă de distincție socială, și mai puțin ca o etapă în cariera de cercetător, care se află veșnic în urmărirea unor probleme care scapă rezolvării. Există prin urmare și pericolul ca în îndrumarea tezelor să se strecoare dezinteresul, simularea.

Prof. dr. Crâșmaru, de la Universitatea Valahia, arheolog, a subliniat că pentru calitatea școlilor doctorale este necesară ierarhizarea prealabilă a universităților. Există pericolul ca domeniile bune din universitățile proaste să fie sufocate de starea dominantă a calității din instituție și ele nu se vor putea salva dacă sunt protejate de o ierarhizare pe domenii.

Prof. dr. Liviu Ornea a opinat că doar rezultatele ISI ar trebui luate în considerare în orice evaluare, atât a școlilor doctorale cât și a conducătorilor – alți indicatori nu contează, decât poate doar resursele financiare atrase prin granturi și contracte de cercetare. La școala doctorală de matematică nu se pot face cursuri, deoarece domeniile doctoranzilor sunt prea înguste, prea specializate, iar cursurile nu le folosesc la nimic. În fine, din inițiative bune pot rezulta și unele efecte proaste: astfel, la sfârșitul doctoratului finanțat atât de generos, un tânăr doctor care se angajează lector la universitate vede salariul scăzându-i destul de spectaculos. Sistemul universitar românesc nu prea are ce să le ofere acestor tineri care fac doctorate bune în noile școli doctorale orientate spre excelență. Există oricum prea multe școli

doctorale, de vreme ce este suficient să existe într-o instituție 3 conducători pentru un domeniu, pentru ca să se organizeze o școală doctorală. Ar fi mai judicios ca școlile doctorale să se organizeze pe domenii înrudite, doar de la un număr de conducători destul de mare (să spunem 10) ca să existe o viață de schimburi academice, organizarea unor simpozioane internaționale etc. Iar dacă nu există condiții, conducătorii să se asocieze la universități unde sunt școli doctorale puternice.

Prof. dr. Mircea Anghelescu consideră că este necesară revizuirea comisiilor CNATDCU și a consiliilor înșiși, astfel încât din ele să nu poată face parte persoane cu funcții de conducere, cum ar fi decanii, rectorii, prorectorii. Motivul este firește conflictul de interese și limitarea libertății de exprimare a unor opinii.

Prof. dr. Liviu Papadima arată că este nevoie de o diversificare a criteriilor de evaluare a domeniilor. Științele sociale, cele umane și cele naturale nu pot fi judecate cu aceeași măsură. Pentru dezvoltarea școlilor doctorale este necesară și existența unor mari edituri universitare, care să publice pe baza unui sistem de selecție foarte exigent, cu *peer review*. Aceste mari edituri s-ar putea construi poate și prin colaborarea mai multor universități.

Acad. Marius Andruh subliniază că, deși numărul revistelor românești cotate ISI a crescut, multe reviste românești proaste nu servesc la nimic. O revistă proastă nu se citește, nu are nici un impact. E necesară mai degrabă îmbunătățirea, decât înmulțirea lor. Nu se poate admite doctorat fără frecvență în domenii precum chimia, biologia, fizica. Faptul că legal această formă de doctorat este permisă constituie o eroare. Doctoranzii nu participă la susțineri, seminare, congrese, conferințe, ceea ce nu face din ei niște adevărați cercetători. Dar în ce privește școlile doctorale acum este momentul să construim concepte și nu să ne împiedicăm în detalii.

Prof. dr. Marieta Costache propune ca forma de doctorat fără frecvență să intre în lichidare. Conducătorul trebuie să poată susține realizarea temelor cu echipamentul aflat în dotarea laboratoarelor. Doctoratul din cele două sisteme paralele, institutele Academiei și universități, trebuie unificat prin

integrarea tuturor studiilor de ciclul III în universități. Ar fi utilă, crede d-sa, și o acreditare separată pentru conducere de doctorat pentru conferențieri și CSII.

Prof. dr. Dumitru Sandu observă că accesul la studii doctorale dinspre diferite domenii, așa cum este reglementat în prezent, nu permite decât formare unor grupuri prea eterogene pentru a se demara o cercetare de performanță.

Un participant care nu s-a identificat a propus crearea unui registru național pe domenii al conducătorilor de doctorat. Astfel, competența juriilor de doctorat ar putea fi verificată consultând registrul. De asemenea, ar trebui să fie încurajată, dacă nu obligatorie, participarea internațională la juriile de doctorat.

Prof. dr. Marian Preda observă că sediul CNATDCU se află în clădirea Ministerului Educației, ceea ce nu indică o independență clară a acestui consiliu. Atât consiliul ar trebui să fie independent de minister, cât și procesul de selecție a membrilor consiliului și comisiilor ar trebui să fie independent de decizia ministerială.

Prof. dr. Ștefan Antohe subliniază că durata studiilor de doctorat, considerată de unii prea scurtă în sistemul Bologna, nu poate fi prelungită prea mult, deoarece în șapte ani o temă de cercetare se perimează. Organizarea internă a școlilor doctorale ar trebui îmbunătățită, prevăzându-se funcții și roluri pentru principalele activități ale școlii. De asemenea, legislația ar trebui să prevadă că dreptul de conducere a studiilor de doctorat nu poate fi acordat unui cercetător dintr-un institut decât dacă există un parteneriat instituțional între acesta din urmă și o universitate, pe acel domeniu de studii. În acest fel se evită proliferarea unor drepturi fără acoperire reală.

Partea a doua a întâlnirii s-a desfășurat sub forma unor dezbateri pe grupuri de domenii, în săli separate.

UNIUNEA EUROPEANĂ

MINISTERUL MUNCII
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFONDUL SOCIAL EUROPEAN
POS DRU
2007 - 2013INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007 - 2013MINISTERUL EDUCAȚIEI,
CERCETĂRII ȘI INOVĂRII
OIPOSDRUUNITATEA EXECUTIVĂ PENTRU
FINANȚAREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI
SUPERIOR ȘI A CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE UNIVERSITARE

Raportul comisiei de matematică, fizică, chimie a fost prezentat de acad. Marius Andruh. În acesta se subliniază importanța unui act legislativ privind școlile doctorale și se cere susținerea reformei prin lege. Evaluarea școlilor doctorale este foarte importantă și ea trebuie să țină seama de coeficientul de impact al articolelor publicate de echipa școlii. La început, și premiile CNCSIS se dădeau fără a se ține seama de coeficientul de impact – ulterior situația s-a corectat și s-au acordat diferențiat după coeficientul de impact.

Este o problemă a ști cum se vor finanța studiile doctorale după sfârșitul finanțării din fonduri structurale. Ar fi bine ca licența să fie cu plată, iar masteranzii și doctoranzii să fie ei plătiți, ca în Franța, pentru a-i motiva și a-i introduce în cariera de cercetător.

Ar fi utilă introducerea abilitării ca și conducător de doctorat, eventual ca o treaptă între conferențiar și profesor.

Salarizarea asistenților și lectorilor trebuie să țină seama de nivelul bursei doctoranzilor, pentru mai multă echitate.

Raportul comisiei pentru științele vieții și pământului a fost prezentat de prof. dr. Nicolae Constantin. În raport se subliniază necesitatea creării unei complementarități între studiile doctorale și cele post-doctorale. Școlile doctorale trebuie să fie școli de excelență conectate la strategia națională de cercetare.

E necesară extinderea cotelei la scară națională, pentru a se valorifica potențialul existent în afara învățământului superior.

Este nevoie de o mai bună corelare între ciclul de masterat și acela de doctorat. În Anglia de pildă se asimilează primul an de masterat de cercetare cu un an de doctorat.

Nu este prea vizibilă utilitatea primului an de studii doctorale și ar fi mai bine ca studenții să-și înceapă cercetarea cât mai repede.

Se susține ideea unei liste sau registru național cu conducătorii de doctorat pe domenii.

Raportul comisiei de științe social-umane și arte a fost prezentat de prof. dr. Mircea Dumitru. În raport se propune ca tema de doctorat să fie aleasă printr-o negociere directă între student și profesor, eventual pe baza unui plan. Ea trebuie să se integreze într-o tematică a școlii doctorale, publicată.

E nevoie să definim cu ajutorul unor criterii formale, pe domenii, ce se înțelege prin cercetare.

De asemenea, e nevoie să se clarifice mai bine statutul juridic al conducătorului. Nu este bine însă să facem exces de reglementare, deși e util să spunem ce este la latitudinea conducătorului și ce este decis de consiliul școlii doctorale.

